T.C.
D A N I Ş T A Y
SEKİZİNCİ DAİRE
Esas No : 2016/12367
Karar No : 2021/612

Temyiz İsteminde Bulunan (Davacı) : Fatih BİRKAN

Orta Mah. Ulus Cad. No:150 - Adapazarı/SAKARYA

Karşı Taraf (Davalı) : Adapazarı Kaymakamlığı- Adapazarı /SAKARYA

İstemin Özeti : Sakarya 1. İdare Mahkemesinin 30/03/2016 tarih ve E:2015/680, K:2016/263 sayılı kararının hukuka aykırı olduğu öne sürülerek, 2577 sayılı Kanunun 49. maddesi uyarınca temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Mustafa ÇAY

Düşüncesi : İstemin kabulü ile Mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci ve Onuncu Daireleri müşterek heyetince 2575 Sayılı Danıştay Kanununun Ek-1. maddesi uyarınca birlikte yapılan toplantıda Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

Dava, avukat olarak görev yapmakta olan davacının, açacağı bir boşanma davasında kullanmak üzere müvekkiline ait nüfus aile kayıt tablosu örneğinin tarafına verilmesi istemiyle kendi imzasıyla onayladığı vekaletname ile birlikte Adapazarı İlçe Nüfus Müdürlüğü'ne yapmış olduğu 12.05.2015 tarihli başvurunun reddine ilişkin 12.05.2015 tarih ve 687 sayılı davalı idare işleminin iptaline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince, 29.04.2006 tarihinde yürürlüğe giren Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun, 07.07.1969 tarihinde yürürlüğe giren Avukatlık Kanunu'nu "nüfus kayıt örneğine ilişkin işlemler bakımından" zımnen ilga ettiği, öte yandan Avukatlık Kanunu'nda avukatların bütün resmi kurum ve kuruluşlara ne şekilde vekillik belgesi ibraz edebilecekleri hususunda bir düzenleme yapılmış iken; Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda, avukat unvanı taşısın taşımasın tüm vekiller için ortak kural niteliğinde bulunan nüfusa ilişkin bilgilerin vekil sıfatını taşıyanlara ne şekilde verileceğine ilişkin usul ve esaslara yer verildiğinden olaya uygulanacak mevzuatın özel kanun niteliği bulunan Nüfus Hizmetleri Kanunu olduğu, Avukatlık Kanununda, avukatın vekaletname örneğini çıkarıp aslına uygunluğunu imzası ile onaylayarak kullanabileceği ve bu örneğin resmi örnek hükmünde olduğu belirtilmiş ise de; kanun koyucu tarafından asıllarının verilmesi Kanunda açıkça gösterilmeyen hallerde bu örneklerin kullanılabileceğine imkan tanığı, Nüfus Hizmetleri Kanununda ise nüfus aile kayıt örneğine ilişkin işlemler bakımından vekaletname aslının ibraz edilmesinin kurala bağlandığının görüldüğü, öte yandan vekillik belgesinin aslının ibraz edilerek bu belgenin örneğinin Nüfus İdaresi tarafından onaylandıktan sonra vekile nüfus kayıt örneği verilmesi usulünün hem özel hayatın gizliliğine hem de belge talep edilmesinde ispata dair bir şekil şartı olarak öngörüldüğü, diğer taraftan Tokat İdare

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden QT3/M83 - 0OSeEPi - C2NoiTi - m7YpyQ= ile erişebilirsin

Mahkemesi tarafından dava konusu işlemin yasal dayanağı olan Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 44/1-g bendinin Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğundan bahisle itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine yapılan müracaatta, Anayasa Mahkemesi'nin 11.09.2014 tarih ve E:2014/76 K:2014/142 sayılı kararı ile itiraz konusu Kanun hükmünün hak arama özgürlüğünü ve adil yargılanma hakkını daraltan ya da ortadan kaldıran bir yönünün bulunmadığı gerekçesiyle itiraz konusu Kanun hükümlerinin Anayasaya aykırı olmadığına karar verildiği belirtilerek, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

07.04.1969 tarih ve 13168 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve yayımından üç ay sonra 07.07.1969 tarihinde yürürlüğe giren 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "Örnek çıkarabilme ve tebligat yapabilme hakkı" başlıklı 56. maddesinin birinci fıkrasında, "Usulüne uygun olarak düzenlenen ve avukata verilmiş olan vekaletname 52 nci maddede yazılı dosyada saklanır. Avukat, bu vekaletnamenin örneğini çıkarıp aslına uygunluğunu imzası ile onaylayarak kullanabilir. Avukatın çıkardığı vekaletname örnekleri bütün yargı mercileri, resmi daire ve kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler için resmi örnek hükmündedir."; ikinci fıkrasında, "Asıllarının verilmesi **kanunda açıkça gösterilmiyen hallerde** avukatlar, takibettikleri işlerde, aslı kendilerinde bulunan her türlü kağıt ve belgelerin örneklerini kendileri onaylıyarak yargı mercileri ile diğer adalet dairelerine verebilirler."; üçüncü fıkrasında ise, "Aslı olmayan vekaletname veya diğer kağıt ve belgelerin örneğini onaylayan yahut aslına aykırı örnek veren avukat, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükümlerine yer verilmiştir.

29.04.2006 tarih ve 26153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun işlem tarihinde yürürlükte bulunan "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin (cc) bendinde, "Vekillik belgesi: Özel temsil yetkisini kapsayan noterden onaylı belgeyi, (...) ifade eder." hükmü; "Nüfus kayıt örneği verilmesi" başlıklı 43. maddesinin birinci fıkrasında, "Kişinin aile kütüğündeki kaydının çıkarılması ve aslına uygunluğunun nüfus müdürlüğünce onanması ile elde edilen nüfus kayıt örnekleri, aksi ispat edilene kadar geçerlidir. Nüfus kayıt örneği, istenme nedeni ve hangi amaçla kullanılacağının belirtildiği yazılı istek olmadan verilemez. Ancak kişinin kimliğini kanıtlayan resmi bir belge ile şahsen başvurması halinde yazılı müracaat aranmaz. Nüfus kayıt örneklerinde, bunları istemeye yetkili olanlar tarafından açıkça ve gerekçeli olarak istenmediği takdirde, kimlik bilgileri dışında kişisel bilgilere yer verilmez. Bu belgeler üzerinde silinti ve kazıntı yapılamaz." hükmü; işlem tarihinde yürürlükte bulunan "Nüfus kayıt örneğini almaya yetkili olanlar" başlıklı 44. maddesinde ise, "Nüfus kayıt örneklerini; a) Bakanlık, b) Dış temsilcilikler, c) Asker alma işlemleri için Milli Savunma Bakanlığı, ç) Adli makamlar, d) Adli işlemlerle sınırlı olmak üzere kolluk kuruluşları, e) Evlenme işlemleri için evlendirme işlemini yapmaya yetkili olanlar, f) Ölüm işlemleri için resmi sağlık kuruluşları, g) Kaydın sahipleri veya bunların eşleri ile veli, vasi, alt ve üst soyları ya da bu kişilere ait vekillik belgesini ibraz edenler, nüfus müdürlüklerinden doğrudan almaya

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden QT3/M83 - 0OSeEPi - C2NoiTi - m7YpyQ= ile erişebilirsin

yetkilidirler."; dördüncü fıkrasında, "Birinci fıkranın (g) bendinde sayılan kişiler dışında kalan üçüncü şahıslar medeni hal bilgisi dışında bir kişinin nüfus kaydına ilişkin örnek veya bilgi alamazlar." hükmü yer almaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, avukat olarak görev yapan davacı tarafından, açacağı bir boşanma davasında kullanmak üzere müvekkili Y.P.'nin nüfus aile kayıt tablosunun tarafına verilmesi istemiyle kendi imzasıyla "aslı gibidir" yaparak onayladığı vekaletname örneği eklenmek suretiyle Adapazarı Kaymakamlığı İlçe Nüfus Müdürlüğü'ne yapılan 12.05.2015 tarihli başvurunun, Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 44/1-g maddesi dayanak gösterilerek davacının müvekkiline ait vekillik belgesinin aslının nüfus müdürlüğüne sunulması ve vekillik belgesinin örneğinin tasdikine dair işlemin nüfus müdürlüğünce yapılacağı belirtilmek suretiyle 12.05.2015 tarih ve 687 sayılı işlemle reddedilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

İdare Mahkemesi, her ne kadar Avukatlık Kanunu ile Nüfus Hizmetleri Kanunu arasında birbiriyle çatışan aynı düzeyde iki farklı hükmün bir arada bulunduğu gerekçesiyle sonraki Kanunun önceki Kanunu o konuda ilga edeceği kuralını uygulamış ise de; söz konusu çatışmayı engelleyecek şekilde Avukatlık Kanunu'nun 56. maddesinin ikinci fıkrasında *"asıllarının verilmesi Kanunda açıkça gösterilmeyen hallerde"* ifadesine yer verilmiş olup, özel Kanunlarında vekaletname asıllarının verilmesi konusunda açık bir ifadeye yer verilmesi durumunda bahsi geçen özel Kanunun uygulanacağı öngörüldüğünden, belirtilen atıf sebebiyle Avukatlık Kanunu ile Nüfus Hizmetleri Kanununda kararda belirtildiği anlamda bir çatışma halinin bulunmadığı açıktır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; Avukatlık Kanununun 56. maddesinde, avukatın vekaletname örneğini çıkarıp aslına uygunluğunu imzasıyla onaylayarak kullanabileceği, bu şekilde çıkarılan vekaletname örneklerinin bütün yargı mercileri, resmi daire ve kurumlar için "resmi örnek" hükmünde kabul edildiği, ayrıca avukatların asılları kendilerinde bulunan her türlü kağıt ve belgelerin örneklerini kendileri onaylayarak yargı mercileri ve adalet dairelerine verebileceklerinin kurala bağlandığı, ancak "asıllarının verilmesi Kanunda açıkça gösterilen hallerin" bu kuraldan istisna edildiği anlaşılmaktadır.

Kökeni Roma Hukukuna kadar dayanan ve günümüzde genel hukuk kaidesi olarak kabul gören "istisnaların dar yorumlanması" (singularia non sunt extenda) ilkesi gereği, Avukatlık Kanunu'nun 56. maddesi uyarınca bir avukatın müvekkilinden aldığı vekaletnamenin örneğini çıkarıp aslına uygunluğunu imzasıyla onaylayarak resmi işlemlerde kullanması asıl olup; vekaletname asıllarının verilmesinin ise istisna hükümlerine tabi tutulduğu görüldüğünden, söz konusu hükmün Kanun Koyucunun iradesine, istisna hükmünün getiriliş amacına uygun olarak ve dar yorumlanması gerekmektedir. Şu halde vekaletname asıllarının

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden QT3/M83 - 0OSeEPi - C2NoiTi - m7YpyQ= ile erişebilirsin

verilmesi hususunda Kanunda **açıkça** bir ifadeye yer verilmeyen durumlarda, müvekkili adına işlem yapmak isteyen avukattan hak kaybına neden olabilecek şekilde genişletici bir yorumla vekaletname aslının istenilmesinin hukuka aykırı olacağı şüphesizdir.

Uyuşmazlık bu çerçevede incelendiğinde, nüfus kayıt örneklerini almaya yetkili olanların sayma yöntemiyle (numerus clausus) belirlendiği dava konusu işleme dayanak gösterilen Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 44/1-g maddesinde, kayıt sahiplerine ait **vekillik belgesini ibraz edenlerin** nüfus kayıt örneğini doğrudan almaya yetkili oldukları belirtilmiş olup vekillik belgesinin "aslının" verilmesi durumunda nüfus kayıt örneğinin verilebileceği yönünde herhangi bir hüküm ise vazedilmemiştir.

Bu durumda, asıllarının verilmesi konusunda açık bir ifadeyi içermemesine karşın Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 44/1-g maddesi dayanak alınarak vekillik belgesinin aslının sunulması ve belge örneğinin tasdikine dair işlemin Nüfus İdaresi tarafından yapılacağına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık; aksi yönde karar veren İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

Öte yandan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, "Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde, görülmesini isteme hakkına sahiptir." hükmüne yer verilmiş; Anayasamızın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında ise, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmü yer almıştır.

Davacı avukat, davalı idareye yaptığı başvuruda müvekkili adına açacağı boşanma davasında kullanmak üzere söz konusu nüfus kayıt örneğini talep ettiğinden, usulüne uygun olarak hangi amaç ve nedene dayandığını da belirtmek suretiyle yapılan bir başvurunun Kanunun hatalı yorum ve tatbikinden kaynaklı olarak hukuka aykırı bir şekilde reddedilmesinin yukarıda yer verilen adil yargılanma ve hak arama hürriyeti ilkelerinin ihlali sonucunu doğurabileceği de açıktır.

Diğer taraftan, her ne kadar İdare Mahkemesince Anayasa Mahkemesi'nin 11.09.2014 tarih ve E:2014/76 K:2014/142 sayılı kararı ile dava konusu işleme dayanak alınan Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 44/1-g maddesinin hak arama özgürlüğünü ve adil yargılanma hakkını daraltan ya da ortadan kaldıran bir yönünün bulunmadığı gerekçesiyle itiraz isteminin reddine ve Kanun hükümlerinin Anayasaya aykırı olmadığına karar verildiği belirtilmek suretiyle Anayasa Mahkemesinin hak arama özgürlüğünü ve adil yargılanma hakkını daraltmadığına ve ortadan kaldırmadığına hükmettiği bir madde hakkında bir başka yargı merciinin Anayasa Mahkemesi'nin yerine geçerek hak arama özgürlüğüne aykırı olduğuna karar vermesinin

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden QT3/M83 - 0OSeEPi - C2NoiTi - m7YpyQ= ile erişebilirsin

hukuken mümkün bulunmadığı şeklinde ek bir gerekçeye yer verilmiş ise de; Anayasa Mahkemesi'nin kararına konu olayda, avukatlık mesleğini icra etmekte olan ilgilinin, müvekkili olan kişiler adına Turhal Asliye Hukuk Mahkemesinde açtığı tapu iptali, tescil, tazminat ve ihtiyati tedbir istemli E.2013/607 sayılı dava dosyasında, davalı konumunda bulunan kişilerin dava dilekçesinde belirtilen adreslerine yapılan tebligatların iade edilmesi üzerine anılan Mahkeme tarafından ilgiliye çıkarılan muhtıra ile; "davalıların tebligata yarar açık adreslerini bildirmek üzere 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunun 119/2. maddesi uyarınca bir haftalık kesin süre verildiği, bu süre içerisinde eksikliğin tamamlanmaması halinde davanın açılmamış sayılacağına karar verileceği" hususunun ihbar edilmesi üzerine Mahkeme muhtırası da eklenmek suretiyle davalıların tebligata yarar açık adreslerinin tarafına bildirilmesi istemiyle Zile Kaymakamlığı İlçe Nüfus Müdürülüğü'ne başvuruda bulunulduğu, anılan başvurunun 5490 sayılı Kanunun 44. maddesi (g) bendi ile aynı maddenin 3. ve 4. fıkralarında yer alan düzenlemeler gereğince, istemiş olduğu belgeler için vekillik belgesi sunulmadığı gerekçesiyle reddedilmesi üzerine bu işlemin iptali istemiyle Tokat İdare Mahkemesi'nin 2013/606 esasına kayden açılan davada, Tokat İdare Mahkemesi'nce davacının Anayasaya aykırılık iddiası ciddi görülerek itiraz konusu kurallarda kamu hizmeti ifa eden ve kamu kurumlarından her türlü bilgi ve belge edinmeye yetkili olan avukatlara yer verilmeyerek eksik düzenleme yapıldığı, bu durumun hukuk davalarında uygulanan taraflarca getirilme ilkesinin uygulanmasını güçleştirdiği, hak arama ve adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkını kısıtladığı gerekçesiyle belirtilen kuralların Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğunu belirterek itiraz istemine konu edildiği, Anayasa Mahkemesince yapılan değerlendirmede ise, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 119/2. maddesindeki kuralın, yerleşim yeri adresinin dava dilekçesinde hiç gösterilmemesi durumuna münhasır olduğu, itiraz konusu kurallarda ise, genel olarak nüfus kayıtlarının verilmesine ilişkin hükümlere yer verildiği, uyuşmazlığın kaynağı olan 6100 sayılı Kanunun 119/2. maddesi ile itiraz konusu kurallar arasında doğrudan doğruya bir bağlantı ya da neden sonuç ilişkisinin bulunmadığı, davacının, davalının yerleşim yeri adresini bulamadığı hallerde Mahkemesi aracılığıyla resmi kurumlardan adres araştırması yapılmasını isteyebileceği gibi ilanen tebligat hükümlerinden de faydalanabileceği, dolayısıyla davalının yerleşim yeri adresinin itiraz konusu kurallarda öngörülen yol dışında elde edilebilecek başka yollar bulunduğu, davanın sırf bu nedenle reddedilmesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı, bu açıklamalar çerçevesinde ve somut olay özelinde itiraz konusu kurallardaki düzenlemenin hak arama özgürlüğünü ve adil yargılanma hakkını daraltan veya ortadan kaldıran bir yönünün bulunmadığı gerekçesiyle itiraz isteminin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca Tokat İdare Mahkemesi'nin kararına konu olayda, avukat olan ilgilinin, açacağı davada müvekkiline ait olmayan üçüncü bir kişinin yerleşim yeri bilgisine ihtiyaç duyduğundan

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden QT3/M83 - 0OSeEPi - C2NoiTi - m7YpyQ= ile erişebilirsin

bahisle ilgili nüfus idaresine bir başvurusu bulunmakta iken; bakılan davada ise davacı avukatın, müvekkiline ait nüfus aile kayıt tablosunun istenildiği açık olup, Anayasa Mahkemesinin somut olayın özelliklerine göre itiraza konu kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığı yolundaki değerlendirmesinin, her iki davaya konu olaya uygulanan mevzuat hükümlerinden kaynaklı farklılıklar nazara alınmaksızın İdare Mahkemesince hatalı değerlendirme ile dayanılan gerekçede hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; Sakarya 1. İdare Mahkemesinin temyize konu kararının **bozulmasına**, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 03/02/2021 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Yüksel ÖZTÜRK	Ali İhsan ŞAHİN	Ahmet Yahya ÖZDEMİR	İbrahim TOPUZ	Tülay BULGURCU

Üye	Üye	Üye	Üye
Ahmet SARAÇ	Hamdi ŞENLER	Lütfiye AKBULUT	Mustafa Nafiz ACAR

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden QT3/M83 - 0OSeEPi - C2NoiTi - m7YpyQ= ile erişebilirsin